

Uppvaktningar

Gästrikheidrottens Historiska Förening har naturligtvis deltagit i hyllningarna för föreningar i distriktet, som under 2012 fyllt aktningssäva 150 eller 100 år. 9 maj firade Gästriklands Kulturhistoriska Förening sina 150 år. Vid mottagningen på länsmuséet i Gävle representerades vår förening av Kaj Annebrant, Nils Frölander och Bo Nordlund, som uppvaktade med blommor, diplom, en bok och tackade för det goda samarbetet vid framställningen av de två årsböckerna om gästrikheidrottens historia.

Samtidigt noterades att man i Gästrikland glädjande nog räknar idrott som kultur, vilket med en viss tydlighet framkom redan 1980, då Brynäs IF:s populära ishockeyspelare och tränare Lennart "Tigern" Johansson efter SM-guldet erhöU Gävle kommuns kulturpris.

Brynäs IF 100 år

Den 12 maj fyllde Brynäs IF 100 år. Jubileumsdagen firades med stor mottagning på Läkerol Arena inklusive hyllningstal, tårtkalas och andra attraktioner. Bland annat "släpptes" den storslagna och fullödiga jubileums- och historieboken Brynäs 1912–2012.

Bokens författare Ulf Kriström var naturligtvis på plats och signerade de nya nya böckerna. Nils Frölander, Curt Larsson och Bo Nordlund gratulerade från GHF och överlämnade blommor, diplom och en bokgåva.

Valbo AIF 100 år

Lördagen den 16 juni var det dags igen. Då firade Valbo AIF sina 100 år med ett storslaget och välordnat öppet

hus på Sportcentrum. I stort sett alla föreningens sektioner visade vid olika stationer prov på sina verksamheter. Bl.a kunde man få se bröderna Fredrik och Jens Lundqvist uppvisningsspeUa mot varandra. Mot Jens, som senare under sommaren skulle delta i OS i London kunde också lyckliga ungdomar få spela några bollar mot sin stora idol.

Ett hoppberg fanns att roa sig i för de yngsta besökarna. Likaså fanns möjlighet till ponny-ridning. Lars-Vidar Ström hade åstadkommit en imponerande och välbesökt Foto-Video-utställning, en utställning som i augusti "på allmän begäran" gick i repris på Valbo Hembygdsgård. Alla besökare bjöds på tårtkalas och trots ett ihållande regn var stämningen hög hos de många besökarna.

På utomhusscenen fick förtjänta VAIF-are sina belöningar och 100-åringen uppvaktades bl.a. av Gästriklands Idrottsförbund och av vår förening som genom Anders Hedín och Nils Frölander överlämnade blommor och som present köpte 10 exemplar av den verkligt förnämliga och uppskattade jubileumsskriften som framtagits av medlemmarna med Stig Hedström i spetsen.

Dagen avslutades med en veteranmatch på Åbyvallen mellan Valbo FF och Djurgården. Stockholmarna kunde med några inhemska lån vinna igen, precis som 1993, då de slog ut Valbo i Svenska cupens 5:e omgång.

NILS FRÖLANDER

Stig Hedström hyllas i hållande regn av Gästriklands Idrottsförbund fr. v. Ann-Gerd Bergdahl, Stig Hedström och Gunnar Lindbom.

Högbo AIK 90 år, idrott i Västanbyn 1914

Idrottsklubben Vesta bildas samma år och får tomtmark till en fotbollsplan av järnverket. Ett 50-tal medlemmar bryter sten och stubbar på Västanbyåsen, Planen blir känd som en vårplan och är i hyfsat skick även in mot slutet av 1930-talet.

En populär dansbana finns i Västanbyn 1925–1938. Stora sommarfester hålls i Jädraåparken i närheten av järnverket men också på Västanbyns fäbodvall norrut Öjaren och Ockelbokrogen.

HAIK har 1947 omkring 160 medlemmar. Tio år senare blir Bengt Ågren mästare i junior-SM i den allt mera stora orienteringssporten. Klubben tar 1951 in bandy i verksamheten. År 1957 är HAIK i samma serie, division II, som från Allsvenskan nedflyttade SAIK.

I början av 1960-talet är Allsvenskan nära, men unge Bempa Eriksson i Falu BS blir för svår i längden för högboiterna. Hemmamatcherna spelas i Forsbacka, eftersom det inte finns istider alltid på Norra IP.

Arne Hodin, Lars "Laban" Arnesson, Leif "Jontik" Jonsson är några spelare i laget. Lars "Knatten" Olsson visar sin talang i ett av HAIK:s pojklag.

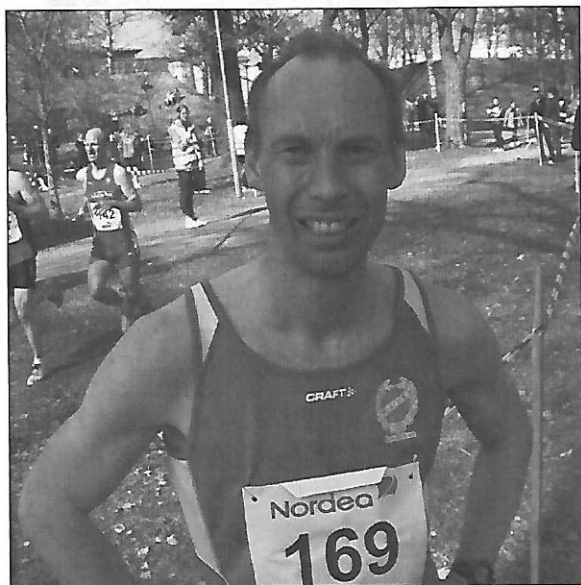
Bertil "Viten" Eriksson och Sigurd "Rättarn" Carlsson spelar allsvensk fotboll i SIF i mitten på 1930-talet och är med och kommer fyra, trea och fyra i allsvenskan som VM-spelarna 1938 i Frankrike, backarna Olle Källgren och Ivar Eriksson, SIF, som i division III lovar framgångar för HAIK, men de två spelar bara en säsong i klubben. HAIK är i en fotbollskris 1963 till in på 1980-talet. HAIK har dock ett lag i Pojk-allsvenskan mot slutet av 1980-talet. Det ger ett hopp för seniorlagets spelstyrka framöver.

På topp i längdskidor

Högbo AIK har mycket stora skidframgångar på 1980-talet genom Gunnel Mörtberg, Kristina Olzon, Ann-Christine Palander, Ing-Mari Carlström, Lars Tysklind, Tomas Hedén och Jonas Bauer. Gunnel tar många SM-medaljer och vinner Vasaloppets officiella damklass 1988. Ing-Mari tävlar i junior-VM och i VM 1987.

19-åriga Ing-Mari blir 24:a på 20 km fristil och 30:e på 10 km i klassisk stil.

Kristina har internationella meriter som trea i Sapporo och åker i Lahtis. Hon är också trea på sin sträcka i Sveriges

Anders Dahl svensk veteranmästare i terräng, femma och sexa på 5000 och 10 000 meter på veteran-Europamästerskapen i Polen. 2012 25:e bäst i Sverige på halvmaraton – 1.10,28.

lag i Svenska Skidspelet i Falun och 1982 nia i ett VM-test i Filipstad.

Lars Tysklind är samma år fyra på 10 km i en Nordisk ungdomslandskamp.

Erkänt duktig arrangör

Högbo AIK är en erkänt duktig tävlingsarrangör, som i sju år tillsammans med Jäderfors SK svarade för Distriktsstafetten (Swixstafetten/TV-skidan 1981/Findus Välling Cup).

RM och SM för skidveteraner, Folksam Cup Riksfinal (med JSK), många Riksmästerskap i olika idrotter för organisationer och egna, årliga elitävlingen Högbo spelen.

Vid HAIK:s 75-årsjubileum 1997 tilldelas Bertil Andersson, Jan Bergström, Christer Björk, Hans-Olov Söderman och Per Törnblom klubbens högsta utmärkelse – guldmedaljen.

Högbo AIK 90 år 1 oktober 2012

Högbo AIK, Sandvikens tredje fotbollsklubb efter Sandvikens AIK och Sandvikens IF, har firat 90-årsjubileum något i förskott den 15 september (födelsedag första oktober). En Fotbollens Dag på Svibacka plan på Klangberget med klubbens alla lag blev inledningen i firandet.

Dagen lockade cirka 300 personer. De fick se framtids hopp, duktiga ungdomar, i ett soligt idealiskt väder. Som avslutning spelades en match mellan Herrlaget och ett Veteranlag där tidigare Gefle IF- och SIF-stjärnan Mattias Woxlin fanns med. Högbo AIK herrar spelar i division V och har ett B-lag och en bred ungdomsverksamhet i lag Pojkar -99, Pojkar -00, Pojkar P-02, Pojkar-03, Pojkar -04 och Flickor F 03-04

A-laget spelar ännu fotboll på Norra idrottsplatsen.

På kvällen hölls en jubileumsmiddag i Magasinet, Högbo, där många förtjänta medlemmar fick ta emot förtjänstmedaljer. Värt att nämna är att Bengt Elmsved, som i många år fanns i ledningen för HAIK, förgyllde festen med sin närvaro.

HAIK har 350 medlemmar, och ordförande sedan några år är Ulf Lundahl. Förutom fotboll har klubben i Anders och Johan Dahl två elitlånglöpare, som representerar föreningen och även stora internationella tävlingar som veteran-EM i Polen (Anders) som har varit en klubbens bästa fotbollsspelare och spelat flest matcher i A-laget. Skidsektionen gick för ett antal år sedan upp i Högbo GIF.

Utmärkelser vid Högbo AIK:s 90-årsjubileum

Svenska Fotbollförbundets förtjänsttecken i silver och Gestriklands Fotbollförbunds ledarmedalj: Jan Löfgren.

Diplom för ledare: Tommy Lempke, Hans Bergman, Håkan Haraldsson och Anders Dahl.

Gästriklands Idrottsförbunds guldnål: Pär Törnblom nummer 114 och Lennart Söderberg 115. Silvernål till Håkan Haraldsson 176 och Anders Dahl 177. Ledarmärke till Hans Bergman och Tommy Lempke.

KAJ ANNEBRANT

Gefle IF, Sveriges äldsta friidrottsförening, 130 år

Gefle IF bildas 1882 och är till år 2008 Sveriges äldsta flergrensförening men fotbollen blir då en självständig förening. GIF Friidrott är 2012 åttonde bästa förening i Sverige.

GIF Fotboll har säkrat spel i Allsvenskan även 2013.

Idrott på frimärke

Sverige började ge ut frimärken 1 juli 1855, de övriga nordiska länderna ungefär vid samma tidpunkt. Åland gav ut sina första märken 1 mars 1984 efter att tidigare legat under Finland. England var först att ge ut frimärken cirka 10 år före Sverige. Samtidigt med utgivandet började samlandet på frimärken. Det har genom åren varit och är, en stor hobby för många. Man kan samla av många orsaker. Ett populärt område numera är hembygdsfilateli.

Då samlar man till exempel på en viss ort, landskap eller liknande. Själv har jag en så gott som komplett samling över stämplat med mera från Gästrikland sedan 1855. Andra skäl till att samla är rent ekonomiskt. Samla ett visst motiv. Det är populärt idag.

Ett av de större samlingsområdena är idrott. Det kan sedan delas upp i OS-motiv, bollsporter, vinteridrotter... De första OS-frimärkena gavs ut till OS i Aten 1896, och det kan vara ett sätt att hjälpa till att finansiera ett arrangemang. I samband med nästan alla OS har frimärken getts ut, men märkligt nog inte till Stockholm-OS 1912. Till ryttarolympiaden 1956, som Sverige övertog av Australien, gavs dock ett frimärke ut i tre valörer.

I samband med OS är det inte bara arrangörlandet som ger ut märken. Andra länder gör det och med i bland märkliga resultat. Nicaragua, Liberia, Nya Guinea, Togo har givit ut märken med backhoppare som motiv!

Ingemar Stenmark populärt motiv

Det är rent kommersiellt för att samlare ska köpa märkena. Det har också resulterat i andra konstigheter. Bland märken över skididrottare, så konstaterar jag att svenskar är populära. Ingemar Stenmark är den mest populära.

Följande länder har gett ut frimärken över honom:

Paraguay (tre olika), Ekvatorialguinea och Centralafrikanska republiken. Andra svenskar: Thomas Wassberg Paraguay (två märken), Nya Guinea, Sixten Jernberg, Panama (två märken), Guyana, Pernilla Wiberg, St Vincent, Toini Gustafsson-Rönnlund, Haiti, Assar Rönnlund, Panama, och Hotingskidan avbildat på ettärke från Jemen. Märkligast är OS-segraren 1968 på 30 km, Franco Nones, Italien, avbildad på ett frimärke från Jemen som backhoppare!

Fotbolls-VM i Sandviken 1958

De som samlar idrottsfrimärken från Sverige fick vänta rätt länge. 1949 gavs de första ut. Det var i samband med Lingiaden i Stockholm och föreställer ett par gymnaster. 1953 kom nästa när Riksidrottsförbundet fyllde 50 år, 1954 två märken från skid-VM i Falun/Åre, 1958 VM i fotboll, 1963 VM i ishockey, 1967 VM i handboll och bordtennis och 1968 VM i orientering. Gästrikeanknytning har VM i fotboll 1958, då två matcher spelas i Sandviken och 1995 VM i ishockey där en del av turneringen spelas i Gävle.

Rent allmänt kan säjas att i samband med VM- och EM-tävlingar, åtminstone i de större idrotter, har Postverket gett ut frimärken. Det är Postverket som bestämmer utgivandet och inte en arrangör, som givetvis vill påverka ett utgivande

Från 1970-talet och framåt har många svenska aktiva kvinnor och män avbildats på frimärken. 1991 började man ge ut en serie av alla svenskar som vunnit OS-guld. På en

del "vanliga" märken har även aktiva avbildats bland andra Ingemar Stenmark och Björn Borg. Några gästrikeidrottare har hittills inte avbildats, inte ens Henry Eriksson med OS-guld på 1500 meter 1948. Men det kanske kommer ett. Märkligt nog gavs i Sverige ut ettärke i samband med VM på skridskor i Sverige, där motivet var den ryske åkaren E. Grisjin! Man kan tycka att det varit mer naturligt att ge ut med Sigge Eriksson som motiv.

Det första norska idrottsmärket 1952 i samband med vinter-OS i Oslo, det första danska 1971, första finska 1938 i samband med skid-VM i Lahtis och Åland gav ut sitt första 1986 när NM i orientering arrangerades på ön. Finland har varit flitigast att ge ut idrottsfrimärken. Under 1994-95 gavs 18 märken ut. En rolig detalj är att den mycket duktige spjutkastaren Tapio Rautavaara avbildades 1999 men som populär sångare!

Förstadags-brev med stämpel Vasaloppet

Ett annat populärt samlingsområde är FDC, Första Dagsbrev, som ges ut i samband med arrangemanget och får en tillfällig stämpel, då tävlingen äger rum. Mest kända FDC:en är stämpeln "Vasaloppet", som gavs ut första gången 1937 och fortsätter än i dag. Stämplatarna från första loppet är åtråvärda och rätt dyrbara att skaffa. Själv har jag efter många års samlande blivit ägare till en av de bättre Vasaloppssamlingarna i landet. Det kan vara något att vara "mallig" över. Vill man idag skaffa FDC-stämplat från tidigare idrottsarrangemang måste man vara beredd att betala. En stämpel från skid-VM 1954 kostar 300-400 kronor. I samband med OS 1912 förekom speciella stämplat. De är rätt svåröverkomliga och kostar en hel del pengar.

Gästrikestämplat sedan 1901

I Gästrikland var den första tillfälliga stämpeln i samband med industriutställningen 1901 i Gefle, som märkena stämplades med. Idrottsstämplat har varit betydligt färre. De fem första: 8 juni 1958 vid fotbolls-VM i Sandviken, 15 juni 1958 fotbolls-VM i Sandviken, 30 juni 1963 Bönan, Gävlekorpen, 24 januari 1971 Garvarloppet (biltävling) Storvik, 28 september Hofors-Marschen, Hofors.

Stämplatarna från Bönan och Storvik kan idag vara rätt svåra att få tag i. Stämplatarna användes för att ge reklam åt arrangemanget. Posten skötte stämplingen och hade speciella brevlådor på uppsatta så länge arrangemangen pågick.

Frimärkssamlandet har ibland ansetts vara en hobby för tontar, men om man specialiserar sig till exempel på idrottsfrimärken kan det vara både intressant och också lärorikt och något man kan hålla på med långt upp i åldrarna.

LARS WICKSTRÖM

Illustration. Vykort med hälsning från fotbolls-VM i Sverige 1958.

Gästrikland förebild i orientering

Gästrikförbundet och klubbarna inom orienteringen har ett antal gånger varit arrangörer av SM-tävlingar. De senaste i år, de första var 1938. Historien bakom mästerskapstävlingarna i Sverige är intressant. 1902 arrangeras första kända orienteringen i Sverige i Saltsjöbaden öst om Stockholm, 1922 första officiella DM-tävlingen också den i Stockholm, 1928 allra första officiella DM-budkaveln. Även då var Stockholm först.

1931 genomfördes den första individuella riksorienteringen i Dådran, Dalarna och 1934 den första riksbudkaveln i Säter, år 1935 individuella SM med start och mål i Skinnskatteberg. 6 januari 1938 bildas Svenska Orienteringsförbundet. Därför blir SM-tävlingen i Gästrikland – den första officiella.

Samlingsplats i Ockelbo

SM arrangeras söndagen den 16 oktober och samlingsplats var Ockelbo. Där inkvarteras deltagarna på halmmadrasser i den obebodda prästgården. På den tiden var det som alltid hemlighetsfullt var tävlingen ska äga rum. Gissningarna var också många på lördagen.

Söndag morgon var vädret vackert med lätt frost, och SM-deltagarna fick bege sig till Ockelbo järnvägsstation, där två extratåg tog deltagarna 25 km västerut till Svartbäckens station och i dess närhet sker starten.

Banan sträckte sig norrut via Ljustjärn-Korpåsen-Ormtjärn-Norråsen-Fisklösen till målet invid skolhuset i Stora Björnmossen. Banan, 13,5 km, har fyra kontroller, kartan svart/vit 1:100 000 och betecknas som ganska lätt. (Skulle man kunnat springa om banan idag?).

Banläggare från Garpenberg i Dalarna

Banläggare var Olle Ekbohm, Garpenberg, banchef Erik Tobé, Gävle. Funktionärerna är från Gävle, Sandviken och Ockelbo. Svensk mästare blir Bror Dalmo, KFUM Västerås, på tiden 1.49.25. Han erhöll ett älghorn där SM-tecknet var fastsatt. Hornet hade banläggaren hittat i tävlingsområdet. De 20 bästa erhöll en 1,7 kg tung plakett vars motiv ritats av Olle Åkerlund och snidat och gjutet av Nisse Molin.

Bland de 25 främsta fanns 13. Sven Högman, Högbo AIK, 20. Harry Graaf, Sandvikens OK, 21. Einar Westring, Sandvikens IF, 25. Alrik Andersson, Hofors AIF. På 125:e plats Viktor Wikstrand, Årsunda IF. Han skulle några år senare stå som svensk mästare. 195 deltagare från 103 föreningar startade och 186 fullföljde.

Nästa SM arrangeras 19 oktober 1952 av Gästrikland IF

Dess orienteringssektion: Tävlingsledare Helge Rask, Sandviken, banläggare Einar Westring och Harry Graaf, Sandviken. Banan mätte 14,4 km med sju kontroller och avgörs norr om Katrinebergs kapell mot gränsen till Hälsingland.

155 startade och 151 nådde målet. Vinnare blir Herbert Andersson, Järlåsa och bland de tio främsta finns Folke Backlund, Jädraås AIK på 6:e plats och Lennart Lorentzon, Majorna, är speciell, eftersom han var landslagsman i handboll – en rätt udda kombination!

Samlingsplats åter Ockelbo, och när deltagarna anlände under lördagen började ryktena gå om snö i tävlingsområdet men ingen visste säkert. Vid starten på söndagen fanns det nysnö.

Förhoppningen var att vädret skulle övergå i regn, men höjden över havet, 400 m, kom det på skam. I stället ökade snöfallet. De första 50 startande var i praktiken avsågade

Vår Helge Rask var tävlingsledare för SM 1952. Foto: Kaj Annebrant.

från att nå topplaceringar. De fick agera «spårhundar», och det blev de höga startnumren, som toppade prislstan. Med nr 147 på nummerlappen forcerade Herbert Andersson fram med en mycket imponerande fart och med 1.57.15 förvisade han, med tre minuter tvåan, Helge Westholm, Ludvika, till silvret.

Skulle tävlingen godkännas som SM?

Den stora diskussionen blev om tävlingen skulle godkännas som SM. Förbundsstyrelsen fanns på plats, och den tog snabbt beslutet att godkänna. För arrangörerna var det inte roligt, ett hårt och målmedvetet arbete under en längre tid spolierades av snön.

Publiciteten blev ovanligt stor och många med föga intresse för orientering hade inte mycket till övers för tävlingen. Även sansade skribenter talade om skandal och hade hårda ord att säga om tävlingen.

Herbert Andersson kom under senare SM-tävlingar nå framskjutna placeringar så visst var han en värdig mästare. Den 8 september i år fyllde Herbert Andersson 90 år och är troligen äldste levande svenske mästaren bland herrar, äldsta dam är Astrid Andersson, Norrköping, som i somras vann Damer 90 år- i 5-dagars.

Orienteringen blir under 1950-talet allt mer internationell

Den 13–19 maj 1959 samlas 38 ombud från 11 nationer till en orienteringskonferens i Högbo Bruk. Den första i sitt slag. Konferensen, som Gästriklands OF hjälper till med, ordnas av det svenska OL-förbundet och blev inspirationen till att bilda internationellt förbund. På det viset kom Sandviken och Gästrikland att spela en viktig roll för internationalisering, utbredning, av sporten.

Två år senare, 1961, bildas det internationella förbundet vid ett möte i Köpenhamn. Förste ordförande är Erik Tobé med rötter i Gävle. Han satt kvar som ordförande till 1975 och var synnerligen aktiv till att orienteringen blev den internationella sport den är nu med tävlingar i alla världsdelar.

Storviks IF en förebild

Internationella förbundet återvände till Gästrikland 1981. Då till Västerbergs folkhögskola. Där fick 16 länders deltagare en inblick i en klubbs arbete med sporten. Storviks IF visade TRIM-OL, OL i skolan, klubb-tävlingar och mycket annat. Gästrikland har således haft ett stort inflytande på orienteringens frammarsch i världen.

Gästrikland förebild i orientering

Fredlig orienteringstävling 1939

15 februari 1939 var det mycket krigsfolk i skogarna norr om Hofors. Det var inga krigiska övningar utan kampen gällde orientering på skidor för norrländska regementenas officerare.

Sju regementen med 94 deltagare fanns på plats. Banläggare var majoren Holger Lidén, en känd idrottsledare i Gävle. Tävlingen arrangeras för 23:e gången.

Samlingen sker vid Storviks järnvägsstation. Sedan slusades deltagarna via Åshammar till Stocksbo vid gränsen till Dalarna. Banan var 26 km fågelvägen med start i -2 grader och ett prima skarföre.

Starten skedde patrullvis i omgångar och de snabbaste patrullerna, enligt regementenas egen startordning, startade på slutet. De första patrullerna skulle "bereda vägen" för dessa. Nu blev det inte riktigt så. Utan skarföret ledde till

snabba åkningar även av de första patrullerna. Fyra kontroller via bland annat Margretelund och Svinsjön och med två matkontroller ledde fram till sista kontrollen vid Lissjö fåbodar. Därifrån snitzel till målet vid järnvägsövergången norr om dåvarande Hofors kyrka. Mycket uppskattat blev också ombytet i Hofors varmbadhus.

Uträkningen av sluttiderna blev en komplicerad historia med reducerade tider beroende på olika militära faktorer. Slutsegrare blev A4 Östersund 2.57.04. Som sjätte lag placerade sig I 14, Gävle på tiden 3.37.58. Snabbast individuellt var löjtnant Wiksell K4 Umeå 3.41.10 och snabbaste officerare från I 14 var fänrik Engelheart 3.55.30.

Tävlingen avslutades med stormiddag och festlig prisutdelning i Storvik.

LARS WICKSTRÖM

Denna text bygger på tidningsurklipp, tidningen Skogssport och personliga intervjuer.

Minnesord

Sandvikenbon och bågskytten Barbro Sjödin Eriksson blev 85 år

Vår mångårige medlem Barbro avled 6 juli, sörjd av sonen Lars och han familj. Hon blir en stor idrottsprofil i Sandviken, då hon i början av 1950-talet blivit intresserad av bågskytte. I meritlistan finns SM-guld i lag 1952, ett individuellt SM året efter, två SM-guld i fältskytte åren 1959 och 1961. Hon delade sitt intresse med maken Folke.

Barbro deltog i två VM, ett i Belgien och ett i Finland men största sportsliga framgångarna var segern i Nordiska Mästerskapet i Danmark 1954 och en tredjeplats och lagguld 1962. "Det var mer lek förr, sa Barbro i anslutning till Sandvikens Bågskytteklubb 60-årsfirande 1994.

Hon blir Stor Grabb i sin sport, betydelsefull för både SBK och SEE Fabriks AB, som sedan mitten på 1930-talet tillverkade första stålbågarna och -pilarna i världen, en affärsidé och får extra framgångar, när Barbro anlitas som "fotomodell" i SEEFABs reklam.

SBK:s VM-skyttar: John Ling, Sture Lindberg, Barbro Sjödin-Eriksson samt Karin och Mikael Larsson. (Svenska Bågskytteförbundet 28 maj 2004)

KAJ ANNEBRANT

Dubble Vasaloppssegraren Matti Kuosku, Högbo GIF har gått bort

Han blir 71 år, och jag minns när jag tar emot honom som segrare 1976 i Mora, två år efter första Vasalopps-triumf som 33-åring.

Han hade lämnat Finland för arbete i Hofors som 24-åring 1965. Någon visste då att Matti i Kemijärvi, tio mil norr om Rovaniemi visat sin talang i skidspåren. Men han ansåg i Hofors att han var för gammal för att göra elitkarriär i Sverige. Men det gör han med råge!

Matti värvas till Högbo GIF 1967 och är inte enbart en duktig längdskidåkare utan även bra terränglöpare, trea i SM 1973 och ett lagguld, men det var på skidor han blev störst och en legend.

Vasaloppsresultaten 7-1-7-1-22-3-6-2-6 säger mycket.

"Fräck Kuosku-kupp gav skön present på 33-årsdagen"

Det blir en rubrik i Gefle Dagblad 3 mars 1974. Kuppen var en chansartad omvallning ensam ute i spåret.

Han blir Gästriklands förste Vasaloppssegrare och blir den förste enskilde idrottsman som i Högbo Bruk hyllas av

Sandviken kommun. Fru Kaarina är tolk, då Matti inte lärt sig svenska och dessutom är mycket försynt.

Matti får framgångar i SM och tas ut till VM i Österrike 1976, blir 19:e på 50 km, är reserv i Falu-VM 1974 samt vinner Långloppsvärldscupen 1979 och 1980. Han är i många år populär prisutdelare men också banchef för Högbo GIF:s långlopp Bessemerloppet i Högbo.

KAJ ANNEBRANT

Ny bok av Kaj Annebrant

Karl Fredrik Göransson, Sandvikens Jernverk, Sandvik och idrotten

- Förord Sandvikens Jernverk, Sandvik, Högbo Bruk, Kungsberget
Kapitel 1 Karl Fredrik Göransson bygger Sandvikens idrottsplats
Kapitel 2 Idrotten tidigt i Gästrikland och Sandviken
Kapitel 3 "Socialistiska smittan" oror tre generationer Göransson
Kapitel 4 Örtavallen invigs av vd Lars Yngström 1933
Kapitel 5 Karl Fredriks idrottsstöd – medveten företagsstrategi
Kapitel 6 20–25 miljoner Jernvallsbesökare 1937–2012
Kapitel 7 Två av 100 idrottshistoriska platser i Sandviken
Kapitel 8 "Hemmet och fritiden"
Kapitel 9 VM 1958 på Jernvallen – Gästriklands största idrottsfest
Kapitel 10 Tre generationer Göransson idrottsstöd är "lönsamt"
Kapitel 11 Sandviken – samarbetets samhälle
Kapitel 12 Karl Fredrik får Jernkontorets Stora guldmedalj
Metalls avdelning 135 berömmar bruksdisponenten
Kapitel 13 Göranssonska fonderna – "guldgruvan" i Sandviken
Gunvor Göranssons kulturstiftelse
Kapitel 14 Intressekontor för anställda 1871
Lars Bucan – mångmiljonär
Kapitel 15 Sandvikens Hall of Fame – Walter, Einar, Matti, Arne
Kapitel 16 Göransson Arena – Sveriges största multiarena
Nya BJ Arena, friidrottsarena invigd 2008
Kapitel 17 Högbo bruk – där allt börjar 1862
Motorsport och alpint på Kungsberget
Kapitel 18 Sandvikenidrottare bäst i Gästrikland
Kapitel 19 Sandvik, Sandviken och framtiden

En minnesbok om idrottens positiva värden för Sandvikenborna av Kaj Annebrant, idrottshistoriker, journalist och fotograf.

Boken säljs i Bokia, Sandviken, från julskaftningsdagen 2012.

Minnesord

Minnesord Helge Rask

Helge Rask som var med och skapade Gästrikeidrottens Historiska Förening 1990 har stilla gått ur tiden 93 år gammal. Under 14 år ledde han med fast hand vår förening. Helge Rasks livsgärning präglades av framgångsrikt företagande och ett hängivet engagemang i idrott.

Redan som 17-åring var han entreprenör och bildade en ny förening för ungdom hemma i Sandarne. Eftersom rådande föreningar inte bedrev den verksamhet som Helge gillade. Han var hela sitt liv aktiv i löpning, skidor och orientering och samtidigt driftigt ledare.

Stolt brukade han berätta, att han besegrat 1940-talets stora skidstjärna Nils Östensson i en tävling hemma i Hofors. Han åkte Vasaloppet 18 gånger. Det sista som 70-åring. Han sprang 5-dagars i orientering tills han fyllde 75 år.

Helges ledarskap har varit betydande för Gästrikeidrotten. Under många år var han ledamot i Gästriklands idrottsförbund och ordförande för distriktets orienterare. Den sport som kanske låg honom varmast om hjärtat. Med rötter i enkla villkor skaffade Helge sig samtidigt med idrotten eltek-nisk utbildning, skapade och utvecklade sitt företag Elektro-Montage AB, vilket hade som mest ett tusental anställda.

Men i samtalen återvände han ofta ödmjukt till den klassresa han gjort. Med all rätt gladde han sig åt såväl Gästriklands och Svenska Riksidrottsförbundets högsta utmärkelser som framgångarna för sitt företag. Idrotten hade avgörande betydelse i Helges liv.

Idrotten öppnade goda sociala kontakter i företagsvärlden. Samvaron inom idrotten hjälpte till att bättre bemöta anställda. Helge brukade betona att idrotten lärde honom skillnaden mellan att vara ledare och chef. I vårt föreningsliv var han både lyhörd, lättillgänglig och auktoriativ.

Mäktat stolt var Helge över att både barn och barnbarn blev elitidrottare. Under sina sista år kunde han som glad och lycklig morfar följa Emil Jönssons framgångar i skidspåren.

Med erfarenhet och nytänkande samt tydligt ledarskap lade Helge Rask god grund för vår förenings verksamhet idag.

Gästrikeidrottens Historiska Förening BO NORDLUND

Till minnet av Lennart Andersson Sandviken

Vännen Lennart "Klangen" Andersson, vår mångårige styrelsemedlem och arkivarie i Gästrikeidrottens Historiska Förening, har lämnat oss.

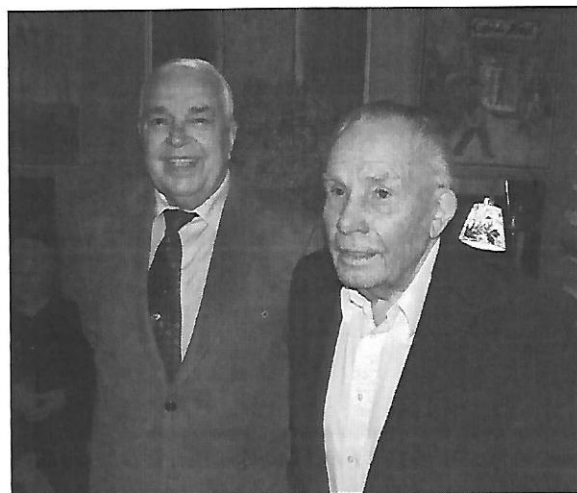
Klangen hade stark och stolt känsla för sitt Sandviken. Inte bara för dess idrott utan också för brukets kultur och historia. Med sann och personlig inlevelse tolkade han Stig Sjödens porträtt från bruket. Med sina starka rötter i bruksmiljön hade Klangen själv platsat bland Sjödens gestalter.

Klangen dokumenterade med noggrannhet och engagemang Sandvikens idrottshistoria. I synnerhet SAIK:s historia. Mycket finns att ta del av i en unik samling på biblioteket i Sandviken. Även om Klangen brann gränslöst för SAIK så hade han också plats för annat.

Han dokumenterade samvetsgrant vår verksamhet i Gästrikeidrottens Historiska Förening. Mycket av hans arkivmaterial finns nu tillgängligt hos Gästriklands Idrottsförbund i Gävle.

Med tiden hade Klangen även samlat urklipp och bilder, som berättar om hälsingebandyn ända från 1940-talet. Han var nöjd, när vi på hans uppdrag överlämnade detta material att förvaltas av Edsbyns IF och Bollnäs GIF, motståndarföreningar som Klangen i generösa ögonblick erkände och till och med uppskattade.

Klangen var mycket allmänorienterad och hade minnen av händelser och människor utöver det vanliga. Gällde det idrott kunde han i stort sett användas som uppslagsbok.

Lennart "Klangen" Andersson, GHF:s (och Sandvikens AIK:s arkivarie), och vår mångårige ordförande Helge Rask, Valbo, har gått bort efter stora insatser för bland annat vår idrottshistoriska förening. Foto: Kaj Annebrant.

Ärlig och uppriktig som Klangen alltid var, satte han fina minnen och starka märken i föreningslivet. Såväl i politik som klubbkänsla var Klangen hängiven och konsekvent. Hans sociala kontaktnät i Sandviken tycktes för en utomstående obegränsat. Hans iver att arkivera och dokumentera var gränslös. Det enda som betydde mer för honom var att stolt och lycklig få berätta om sina nära och kära i familjen.

För Gästrikeidrottens Historiska Förening av Nils Frölander och Bo Nordlund.

Vår förste sekreterare – Birger Eklund blev 86 år

Birger var Gästrikeidrottens Historiska Förenings förste sekreterare, när GHF bildas 14 maj 1990 på Jernvallen i Sandviken. Han har stor roll i uppbyggnaden av vår förening, särskilt i arbetet med boken Gästrikeidrotten före 1950, Gästriklands Kulturhistoriska Förenings årsbok Gästrikland 1998.

Han skriver kapitlen Ping-pong blev bordtennis, Skolidrotten, Idrotten i Bomhus och om Hille och Strömsbro idrottsföreningar och Gefle IF, Gästriklands äldsta idrottsförening i samarbete med Anders Eriksson.

Jag minns även, när han och jag gästade 100-årige Knut Broman i Kungsgården och gjorde en film om vår förste hedersmedlem Knut, som köpte nya skidor som 96-åring. Han är med och bildar Kungsgårdens Sportklubb 1923.

Birger hade ett grundmurat idrottsintresse som aktiv orienterare i Gävle OK samt arrangör i flera motionsarrangemang som Gavlemarschen på Norrlandet. Vi minns med saknad en glad och alltid engagerad, leende vän.

Han uppmärksammades också tidigt av oss med vårt sjunde ledardiplom.

Birger föddes i Grillby utanför Enköping och hade flera jobb innan han läste till lärare och flyttade till Gävle och arbetade i Lillhagsskolan i Bomhus, läste vidare och blev adjunkt.

Han och fru Gerd var intresserade av orientering och deltog i 10 5-dagars. Birger blev även ordförande i Gävle OK (1975–1978), valdes till hedersordförande, startade klubbtidningen – men arbetade mycket med klubbstugan och tänkte på sitt GOK även på äldre dar. Han var i många år i Bomhus manskör, som sjöng under Birgers begravning.

KAJ ANNEBRANT

En förmiddag på kansliet!

Att arbeta inom ett serviceyrke kan framkalla känslor. Dåligt betalt och många gånger saknas förståelse bland arbetsgivare och kunder. Får man inte ihop debet o kredit i företaget eller i en idrottsförening är det servicen det skall skäras i. Att stå till tjänst är inte mycket värt.

Många chefer i företag och ordförandena i föreningar har inte den blekaste aning om vad man sysslar med i sin verksamhet. TV1-programmet undercover-boss visade tydligt hur det kan ligga till, där chefen jobbar inkognito på så kallade golvet. Chefen fick prova på flera arbetsmoment och framförallt träffa sina anställda, deras syn på livet, företaget och deras arbetssituation.

Lärorikt och spännande

En förmiddag på ett föreningskansli i en flersektionsförening kan vara lärorikt, spännande och framförallt stressande. Med några rader här nedan beskrivs hur en fredagsförmiddag kan förflöta.

Personerna på besök anges med initialer.

Denna fredag 28 augusti 1987 skall vi åka till Mohed på träningsläger som en hockeyupptakt. Som förälder och i någon mån ledare för laget, skall det köras barn och föräldrar med egen bil, utan ersättning förstås. Hade beräknat ta ledigt från kansliet klockan 12.00.

Började dagen med att brygga kaffe och fortsätta skriva på ett brev, som var kvar i maskinen från dagen innan. A.S kommer in som planerat. Vi stämmer av inför resan till Mohed. Sedan ringer det från Länsstyrelsen. Vi går igenom tidigare inskickade ansökningar om lotterier. M.N kommer.

Skall trycka kopior till laget, men koperingsmaskinen fungerar dåligt. Hoppas nya maskinen som vi beställt kommer. Har bestämt leverans under förmiddagen. Jag ska trycka 200 ex till Mohed.

Bussbeställningar

Piteå Hockey ringer. Dom har tagit fel på dag och tid för vänskapsmatchen mot vårt A-lag S/G. ringer N.P. Han tar över problemet. N.P hade försökt ringa mig igår. Vi går igenom bussbeställningarna för S/G:s A-lag och juniorlag nu istället.

B-juniorens materialare B.L kommer in med hjälmar. Allmänt hockeyprat i väntan på att Snögrens skall leverera damasker, som B.L ska ha med sig. Sedan försöker jag plita på en skrivmaskin med det där brevet.

P.A.B ringer om utrustning till en ishockeymålvalet. P.A.B försöker kontakta killen, så han kan komma till 11.30. Å.L från vaktbolaget ringer om avtal för vakter på S/G matcherna. Det finns två vaktbolag och båda vill ha jobb. Å.L framhåller sitt bolag. Håller inte på att bli av med honom. Ber att få återkomma.

P.J från GIF kommer till kansliet och vi pratar fotboll. Har problem med en grabb och frågar om han kan få spela för GIF i Snögrens Trofén. För att grabben skall må bra löser vi detta.

L.H på Snögrens kommer med damasker. Diskuterar lite priser med honom på annan utrustning.

Flera möten

S.T kommer in och vi bestämmer om möte med Föreningsbanken och Gävle Kommun. S.T tycker det är för mycket folk nu på kansliet så vi får prata mer en annan gång.

K.Ö ringer om vår data vi beställt och som han skall programmera in. Träffas nästa vecka.

E.B ringer från Fritid och meddelar alla fotbollsmatcher i kväll måste ställas in på grund av regn. M.N är kvar på

Curt, vår kassör i GHF, började jobba som ledare för Gävle GIK 1959 och blir anställd som kanslichef 1970. Det blev 46 år som ledare, 36 som kanslichef.

kansliet. Tar över och ringer återbud till motståndare och våra ledare.

P.A.B ringer igen. Fått tag i killen, som kommer på avtalad tid. Vi går och provar hockeyutrustning.

L.N kommer med manus till Godisbladet. Vill ha nya fotbollar med sig. L.N återkommer! Ser på mig att jag är stressad, meddelar han.

L.L kommer in och vill trycka kopior. Visst fan! Det går ju inte. Copy har inte kommit än. Ringer och får besked att man är på väg.

H.G före detta ordförande i S/G ringer, Vi har inte setts på länge varför samtalet blir trevligt men bara 20 minuter.

Fick ihop några rader på skrivmaskinen under tiden

Äntligen kommer killen från Copy. Inte har han den nya maskinen med sig. Den är kvar i Bollnäs! Han har i alla fall kontraktet med sig. För honom gäller det pengar, för mig bara tid. Han tar med sig manus och trycker kopior, som jag får hämta, när jag åker till Mohed.

L.L gör så gott han kan. Tar några svarta kopior. L.G ringer och kollar om jag beställt buss till Märsta. Klart igår!

Ringer och beställer en krans till begravningen av en avliden medlem.

N.L kommer in och meddelar att han skickar in en grabb, som vill prova utrustning under eftermiddagen. Går ej, svarar jag. Skall vara ledig och åka till Mohed med laget, svarar jag.

Hur gör vi då blir svaret. Grabben måste ju ha sin utrustning! Vi löser det med att N.L får prylar med sig och provar hemma.

Bara L.L kvar på kansliet. Plockar ihop de prylar som skall med till Mohed, medan vi pratar hockey. Fixar telefon-svararen och sätter en lapp på dörren.

Har lovat ringa!

Jäklar! Skulle ha ringt K. om Gavlerinken, som jag lovade F.E i går. Glömde skriva att Valbo FF ringde också. Det var nog flera, som ringde.

Skulle också ha skrivit styrelseprotokollet och skriva redovisning på ett lotteri, som legat ett tag. Men det får jag väl ta i tu med hemma i lugn och ro. Fika! Har jag fikat?

Jo, det har jag nog! I vilket fall som helst har alla besökare umgåtts, fikat och haft trevligt tillsammans på samlingsplatsen, kansliet, som nästan alltid är öppet.

Får ej glömma bort att hämta kopiorna hos Copy när jag åker hem. Papperet sitter kvar i skrivmaskin!

CURT LARSSON

Vi vill att Du blir medlem i vår förening

Vår förening grundades 1990 och har målet att väcka och underhålla ditt intresse för idrottens historia och utveckling i vårt distrikt och...

SISU
Idrottsutbildarna

- * I text, bild och ljud dokumentera idrottares, ledares och idrottsföreningars historia genom en arkivarie eller flera, som tar ansvar för viktiga dokument fotografier och skriver ner bildtexter i direkt anslutning för att underlätta arbetet med en kommande jubileumsbok.
- * Gärna samarbeta med SISU och Arkiv Gävleborg eller andra arkiv, som kan ge goda råd.
- * Vi ordnar varje år en medlemsresa, 22 maj i år till Leksand.
- * GHF ger årligen ut två medlemsblad på 16–20-sidiga nummer, i april och november, då vi i styrelsen är skribenter men också gärna tar emot läsaes och medlemmars idrottsminnen. Lars Wickström, tidigare Gästriklands Idrottsförbund, medverkar i det här medlemsbladet.
- * Vi ordnar minst två idrottskaféer årligen, själva eller i samarbete med föreningar i distriktet, bibliotek och kommuner. Vi deltog i Sandvikens första Kulturnatta och 150-årsjubileum i år.
- * Vi uppmärksammar även personer och föreningar som stått för idrottshistoriska insatser i stort och delar ut förtjänst-diplom på vårt årsmöte i slutet av april.
- * Vi uppvaktar föreningar, som fyller 50 år eller mera med specialdiplom (en gång).
- * Vi uppskattar om ni tänker på medlemsvård och ordnar egna program. Det gör bland annat sedan 1991, efter 90-årsju-bileet, Sandvikens AIK varannan tisdag under senhösten och vintern.

GHF har...

- * Förvaring av böcker, dokument och bilder hos Gästriklands Idrottsförbund i Gävle
- * GHF lämnar sina dokument till Arkiv Gävleborg i Gävle och Kommunarkivet i Sandviken
- * Vi har ett "idrottsrum" med album, idrottsböcker och idrottsmaterial hos Folkbiblioteket i Sandvikens Folkets hus.

Nya böcker

- * Tigern. Hans liv berättat för vännerna Christer Carlsson, Lennart Hovelius, Ulf Kriström.
- * 1912–2012 100-årsjubileum Valbo AIF.
- * Brynäs IF 1912–2012, Ulf Kriström.

Gästrikedrottens Historiska Förening

GHF:s postgirokonto: 81 60 67– 3 Bankgiro 5602-3559

Att. Curt Larsson Lindesnäsvägen 7 D 806 28 Gävle Tel:026-197832 Mobil 070-6656121
e-mail curt-larsson@swipnet.se

Ordförande: Anders Hedin Nyhemsstigen 5 804 27 Gävle Tel: 070-797 1284
e-mail anders.hedin44@gmail.com

Sekreterare: Bo Nordlund, Strömsborgsvägen 8, 802 66 Gävle. Tel: 026-618899 Mobil 070-680 6599
e-mail bo.nordlund@telia.com

Ansvarig för medlemsbladet: Kaj Annebrant Granitvägen 24 E 752 43 Uppsala Tel: 018-513818
e-mail kaj.annebrant@telia.com

Kassörens ruta:

Våra medlemmar Helge Rask, Valbo, Åke Söderblom, Hofors, Birger Eklund, Gävle,
har lämnat oss i stor sorg och saknad.

Nya medlemmar: Ulf Sundberg, Dick Wallström, Per Dahlström, Håkan Forsgren, Lennart Lundgren alla Gävle.
Anders Fahlén, Stig Hammarberg, Lars-Olov Lind, Lennart Åslund, Bengt Jäderström alla Sandviken
och Håkan Fagerström, Kungsgården hälsas välkomna till föreningen.

Medlemsavgiften är: Förbund/Företag: 200 kronor, Förening 150 kr och enskild medlem 75 kronor/år.
Betala gärna avgiften genom bankgiro 5602-3559.

Medlemsantalet är 320, varav 263 enskilda, 41 föreningar och 16 idrottsförbund.
Någon har glömt! Men det är aldrig försent! Tack för ditt stöd!

Numera betalar vi medlemsavgiften genom vårens medlemsblad. Inbetalningsavi för 2013 medföljer då.
OBS! Glöm ej att skriva ditt namn, adress på talongen och eventuell adressändring.

Vi hoppas på ännu bättre stöd för att bevara allas vår Idrottshistoria!
Medlemsavgifterna är vår största inkomstkälla och vi vill bli fler.

Ekonomisk redovisning per den 2012.10.17

Tillgångar:

Bank	27.610:29
PlusGiro	8.090:08
Kassa	0:—
Summa:	35.700:37

Skulder:

Balanserat resultat	35.700:37
Skulder	0:—
Summa:	35.700:37

Vi har tacksamt emottagit stödet från Gästriklands Idrottsförbund.